

"ДОВКОЛО УКРАЇНСЬКОГО ВІНОЧКА"

Мета: розповісти учням про символічні значення квітів та кольорів стрічок, що входять до складу традиційного українського вінка; розвивати в дітях уяву й творчі здібності, виховувати відчуття прекрасного, любов до народних традицій.

Форма проведення: виховний захід

Обладнання: аудіозапис спокійної музики, картки із зображенням квітів, що входять до складу традиційного українського вінка (деревій, барвінок, безсмертник, ромашка, ружа, мальва, півонія, любисток, волошка, мак, калиновий та вишневий цвіт), стрічки (одна коричнева та по дві жовтого, зеленого, синього, блакитного, оранжевого, фіолетового, рожевого та червоного кольорів). Презентаційний супровід.

Звучить спокійна музика. Наперед виходить гурт дівчат у національному українському одязі та вінках. Вони стають у коло, ведуть хоровод та співають.

Гурт дівчат (разом)

Ой, вінку, наш вінку,

Крищатий барвінку,

Я тебе плела

Та вчора з вечора.

Та повісила тебе

Я в теремі на дереві

На шовковому шнурочку,

На золотім кілочку.

Ведуча. Добрий день, дорогі друзі! Сьогодні ми хочемо запросити вас на наше свято — свято українського вінка.

Український вінок.

Він не просто краса — це символ добра й чудовий оберіг нашої української культури. А ще в ньому прихована чарівна сила рідної землі.

Гурт дівчат (співаємо разом)

Біля річки ходили дівчата — карі оченята,

Личка, мов яблука, брови чорненькі —

Дівчата ой які гарненькі.

Вони в зеленім лузі квіточки збирали,

Квіточки збирали, на хвилю, на воду кидали.

А віночки із ружі червоної,

Ромашки, зілля зелененького,

Волошки синьоокої, червоного маку.

До залу входять учні-читці.

В е д у ч и й 1. Український віночок, оспіваний у піснях, оповитий легендами та переказами, опoетизований майстрами слова. Він був і є одвічним символом добра і надій.

Дівчину завжди по вінку пізнають: який віночок, такий і голосок.

Плетіння віночка своєрідна наука. Потрібно знати, яких квітів і коли плести, яке зілля з яким вплітати поруч. А всього в українському віночку 12 квіток, і кожна з них є оберегом. Дівчата починали носити вінок з 3 років.

Перший вінок сплітала мама. У нього вплітали чорнобривці, щоб позбутися головного болю: незабудки та барвінок покращували зір; ромашка серце заспокоювала. Кожна квітка лікувала дитину.

У 4 роки — інший вінок; до нього доплітався безсмертник, листок яблуні.

У 6 років вплітали мак, що дарував сон, і волошку.

Для семирічної дівчинки плели вінок із семи квіток. У центрі — калина-краса, а по боках — незабудки, барвінок, любисток, чорнобривці, нагідки, безсмертник.

Усього існує 77 видів вінків.

А зараз ми розповімо вам про кожну квітку віночка.

В е д у ч и й. Серед усіх квіток найпочесніше місце посідає *деревій*. Ці дрібненькі квіточки здалеку нагадують велику квітку, яку називають деревцем. Коли квіти відцвітають, вітер розносить насіння далеко-далеко.

Та хоч би де проросла ця рослина, вона завжди цвіте. Так і українці. Куди б не закинула їх доля, по яких світах не носила б, а мову й пісню свою зберегли і своїх дітей навчали берегти її. Тому люди влітають її до віночка — як символ нескореності.

Ведучий. **Барвінок** — дуже шанована в українців квітка, її блакитний погляд супроводжує нас від самого народження: колись барвінок кидали в першу купіль хлопчика-немовляти, щоб ріс малюк гарним, сильним та сміливим. Також пучечки барвінку вішали над дверима та вікнами, щоб уберегти оселю від злих сил. А вічнозелене барвінкове листя нагадувало нашим пращурам про безсмертя людської душі. Ось чому барвінок — символ життя.

Ведучий. А от **безсмертник** у віночку — символ здоров'я. Існує чудова легенда про його назву.

Виходять Лілія, Троянда, Айстра, Любисток, Ромашка, Безсмертник.

Одного разу сталася на землі велика суперечка між квітами. Запишалися ошатні квіти Лілія, Троянда, Айстра:

- Навіщо засмічувати все навкруги простенькими польовими квітками?
- Ні тобі вигляду, ні запаху?
- Навіщо вони, якщо є такі прекрасні, як ми?
- Вони не мають навіть сотої частки нашої краси.
- Отже, лише нами нехай квітне земля!
- Ми теж корисні
- Маємо лікувальну силу

Посварилися квіти. Почалася справжня війна. Тоді зібралися квіти і пішли до Флори на раду. Кожна квітка доводила свою правоту.

Побачивши, як сперечаються між собою її діти, Матінка-Природа дуже розлютилася й вирішила знищити їх усіх, адже вони зневажають одне одного й тому негідні життя.

Але була в рослинному царстві одна маленька квітка, яка звернулася до своїх сестер, щоб помирити їх:

- Мені дуже прикро слухати вашу суперечку, любі сестри,— тихенько промовила вона.— Хіба не для всіх нас світить сонечко, хіба не всіх воно однаково гріє та любить? Отже, якщо ми народилися на цьому світі, то всі маємо і рівні права на життя».

- А як твоє ім'я? — запитала Троянда.

- У мене немає імені... — відповіла квіточка.
- Імені не має, а поради дає,— пихато всміхнулася Лілія.
- Пхається до Флори з порадами!

Але Матінка-Природа підійшла до квітки, ласкаво посміхнулася й промовила:

- Буде тобі ім'я. Віднині і довіку називатимуть тебе люди безсмертником і поважатимуть за те, що багато лікувальної користі приноси́тимеш їм.

Так отримав безсмертник свою назву.

Ведучий. А от *ромашку* вплітають у вінок як символ доброти і ніжності. Ромашка у віночку наймолодша за своїм віком. Її вплели у віночок люди, коли переконалися, що вона приносить не лише здоров'я, але й доброту і ніжність. Ромашку у народі ще називають рум'янком.

Вишневий цвіт — то невмируща материнська любов. Без калинового цвіту чи грон ягід також не може бути українського віночка, бо калина — то пісенний образ самої України. Послухайте легенду про неї.

Це було в той час, коли на Русь напали татарські орди. Одного разу в селі було весілля. На нього прийшло дуже багато вродливих молодих дівчат. І коли завойовники побачили цих красунь, почали їх ловити, щоб продати в Царгороді. Дівчата, щоб не потрапити в неволю, почали тікати на болота і там потопились. На тому місці, де загинули дівчата-зірки, виросло дуже багато кущів *калини*. І з того часу дівочу вроду порівнюють із калиною.

Вишневий цвіт, калина та ромашка, переплетені тендітними вусиками хмелю, вважаються втіленням прекрасної душі нашого народу.

Ведучий. *Ружа, мальва та півонія* символізують в оздобі українських дівчат віру, надію та любов. Про них також складено в народі легенду.

Ведуча. Кажуть, що колись були три сестри, і звали їх саме Ружа, Мальва та Півонія. Славилися ці дівчата своєю вродою, але ще найбільше — добротою і чудодійним цілительством, бо рятували людей від багатьох хвороб.

Якось довідались про це злі сили і вирішили згубити дівчат. Перетворили вони одного Злого Духа на гарного воїна та підіслали його до

сестер. Удаючи із себе пораненого, постукався він уночі до хати та й питається:

- Чи тут дівчата-красуні живуть, що людей лікують?
- Тут,— відповіла Ружа, найстарша сестра.
- То впустіть мене до хати,— каже воїн.
- А чи не завдаси нам шкоди? – запитала Ружа
- Ні

Відчинили двері дівчата, допомогли пораненому, загоїли його рани, втамували біль.

- А хто ти будеш?— питає його Мальва.
- Той, хто на бранному полі найсміливіший та найжорстокіший, той, хто гори верене, страху наганяє, людей від сонця оберігає.
- На що скаржишся? – запитала Півонія
- Не маю сил з Морозом змагатися.
- А чи зробив ти що-небудь доброго людям? – запитала запитала Ружа
- Ні — каже Злий Дух
- То чому ж тобі співати? – запитала Мальва.
- Тому, що я хворий.
- Але ми тільки добрим людям допомагаємо. – відповіла Ружа
- То і наша допомога не буде тобі на користь! — вигукнула Півонія.

Розлютився гість, дмухнув смертю на дівчат — гадав він, що навіки зітре з лиця землі людську надію, віру та безкорисну любов. Але, на диво, не впали мертвими дівчата, а перетворилися на гарні цілющі квіти.

З тих пір ще більше шанують люди ружу, мальву та півонію, прикрашають ними свої подвір'я: мальву саджають під вікном, півонію — біля криниці, а ружу — у садку, ближче до сонця.

Ведучий Про красиву дівчину в Україні завжди казали: «Вона така гарна, наче в *любистку* купана». Існує повір'я, що любисток — приворотне зілля, за допомогою якого дівчина може привернути до себе хлопця. Через це в народі цю квітку іноді називають любчик. Любисток — символ дівочої відданості.

Ведучий

На просторах поля золотого

Сині зірочки тремтять,

То — шматочки неба голубого —

Виграють волошки та горять.

Синьою *волошки* завжди приваблювали своєю тендітною скромною красою. Здавна люблять у народі цю рослину, хоч і завдає вона мороки хліборобам. Волошки – хоч і гарний бур'ян, але люди його виривають. Легенда розповідає, що ображені волошки поскаржилися на хліборобів богині жнив Церері. Мовляв, їм немає життя через постійне переслідування. Пожаліла богиня жнив ці польові квіти і сказала: "Красуйтеся в оточені трудівника- жита і люди шанувати – муть вас і прикрашатимуть свої голови вінками з волошок». Синій колір волошки символізує чисту радість та сподівання, що живуть у кожній людській душі.

Я вам одну таку легенду розкажу. Колись давно покохали одне одного селянський син Василь і Русалка. їхнє кохання було світле і безмежне, але де б вони хотіли жити, ніяк не могли дійти згоди. Бо Василь вмовляв її жити серед земної краси, а Русалка кликала у синю глибіню озера. І от, коли Русалка зрозуміла, що не може вмовити свого Василя піти з ним у водну стихію, то перетворила юнака на цю дивну і незбагненну квітку — волошку, що кольором нагадує і синю воду, і небо, яке в ній відбивається. І тепер виходить Русалка з води та бродить житами. Там вона, мабуть, волошки збирає, які нагадують їй коханого Василя. Квітка волошка лікує людей від багатьох хвороб, вгамовує нестерпний біль, повертає втрачене здоров'я.

Ведуча. Про *любисток та волошку* кажуть, що колись вони були парою птахів і провіщали щастя й вірне кохання. Та заздрісні лихі люди забажали ввіймати цих птахів, щоб тримати щасливу долю лише біля себе. Проте, потрапивши в сітку, волошка та любисток раптом перетворилися на тисячі іскорок, які розлетілися по всій землі й проросли привітними квітками. З того часу кожній людині вони дарують свої добрі чари.

Ведучий. Останньою квіткою українського вінка є *мак*. Ця квітка уособлює собою вічну боротьбу між добром і злом. Чорна серцевина — то ненависть, а червоні пелюстки — палка любов. Ошатними пелюстками огорнута серцевина — то любов долає ненависть, не дає їй заволодіти душею людини.

Маки — символ туги, смутку — влітали у віночок дівчата, в кого хтось загинув на війні

Ведучий. Але не зайвою квіткою у віночку будуть **чорнобривці**. Це квітка материнства, доброти, щедрості. Де б ви не були, куди б не закинула вас доля, але якщо у вас під вікном буде рости кущик чорнобривців, ви завжди будете пам'ятати і рідну домівку, і свою матір, і рідний край. Чорнобривці у народі ще називають: жовтяки, бархатки, бо яскраві суцвіття виграють у променях сонця. А назва їх походить від майстрів - чоботарів. Які виготовляли особливо гарні, святкові жіночі чобітки, що мали яскраво - червоні халяви та чорні голівки. Також інколи до віночка влітають **хміль** – символ розуму. Незабудки – покращували зір.

Ведучий Ще до віночка в'язалися стрічки, які треба вміти в'язати і символи їх знати. Про це нам зараз розкажуть наші хлопці.

Розповіді хлопців.

1 хлопець. Найпершу у віночку – посередині, в'яжуть світло –коричневу стрічку – символ землі – годувальниці.

2 хлопець. Біля цієї стрічки з обох боків в'язали жовті стрічки – символ це символ сонечка нашого гарячого, яке всьому дає світло і тепло.

3 хлопець. За жовтими стрічками в'яжуться світло – зелені – символ краси і молодості, спокою у природі.

4 хлопець. За ними в'яжуться блакитні стрічки – символ неба і води, ще вони додають людям сили і здоров'я.

5хлопець. Далі в'яжуть червону стрічку – символ печалі і магичності.

6 хлопець. Далі в'яжуть жовтогарячу – символ хліба.

7 хлопець. Далі в'яжуть фіолетову стрічку – символ мудрості людини, бо треба в світ іти мудрою людиною.

8 хлопець. А за ними — малинові, щоб щирими зростали дівчатка, адже вони сім'ї своєї годувальницями будуть.

9 хлопець. І останніми були білі стрічки, але на кожній з них вишивали або малювали золотом чи сріблом сонце і місяць,

Вважалося, що стрічки захищали волосся від сторонніх очей і довжиною стрічки були для кожної дівчинки різні, бо вимірювалися довжиною волосся, щоб його сховати під ними.

(Кожен хлопчик підходить до дошки і на віночку показує стрічку, про яку розказує)

В е д у ч и й. Зараз ми спробуємо сплести віночок, провівши вікторину.

Не забудь, будь ласка, друже,

У вінку найперша -.. (ружа).

Друга квітка теж не зайва,

Друга квітка зветься ... (мальва).

Щоб була гармонія - Третя в нас ...(півонія).

Як перлина між перлинок То між квітами ...(барвінок).

Цвіт самої України - Це звичайно цвіт ...(калини).

Ось на небо схожа трошки,

До вікна прийшла ...(волошка).

Не останній він за змістом,

Зелененький наш ...(любисток).

Плести я віночок вмю так,

Зараз черга на червоний ...(мак).

В е д у ч а. От і добігло кінця наше свято, але не закінчується наша зустріч з прекрасними українськими традиціями. І нехай ніколи не залишає вашу душу любов до рідної землі та до рідного джерела народної мудрості.

Ведуча. Кажуть, що колись були три сестри, і звали їх саме Ружа, Мальва та Півонія. Славилися ці дівчата своєю вродою, але ще найбільше — добротою і чудодійним цілительством, бо рятували людей від багатьох хвороб.

Якось довідались про це злі сили і вирішили згубити дівчат. Перетворили вони одного Злого Духа на гарного воїна та підіслали його до сестер. Удаючи із себе пораненого, постукався він уночі до хати та й питається:

- Чи тут дівчата-красуні живуть, що людей лікують?
- Тут,— відповіла Ружа, найстарша сестра.
- То впустить мене до хати,— каже воїн.
- А чи не завдаси нам шкоди? – запитала Ружа
- Ні

Відчинили двері дівчата, допомогли пораненому, загоїли його рани, втамували біль.

- А хто ти будеш?— питає його Мальва.
- Той, хто на бранному полі найсміливіший та найжорстокіший, той, хто гори верене, страху наганяє, людей від сонця оберігає.
- На що скаржишся? – запитала Півонія
- Не маю сил з Морозом змагатися.
- А чи зробив ти що-небудь доброго людям? – запитала запитала Ружа
- Ні — каже Злий Дух
- То чому ж тобі співати? – запитала Мальва.
- Тому, що я хворий.
- Але ми тільки добрим людям допомагаємо. – відповіла Ружа
- То і наша допомога не буде тобі на користь! — вигукнула Півонія.

Розлютився гість, дмухнув смертю на дівчат — гадав він, що навіки зітре з лиця землі людську надію, віру та безкорисну любов. Але, на диво, не впали мертвими дівчата, а перетворилися на гарні цілющі квіти.

Ведучий. А от *безсмертник* у віночку — символ здоров'я. Існує чудова легенда про його назву.

Виходять Лілія, Троянда, Айстра, Любисток, Ромашка, Безсмертник.

Одного разу сталася на землі велика суперечка між квітами. Запишались ошатні квіти Лілія, Троянда, Айстра:

- Навіщо засмічувати все навкруги простенькими польовими квітками?
- Ні тобі вигляду, ні запаху?
- Навіщо вони, якщо є такі прекрасні, як ми?
- Вони не мають навіть сотої частки нашої краси.
- Отже, лише нами нехай квітне земля!
- Ми теж корисні
- Маємо лікувальну силу

Посварилися квіти. Почалася справжня війна. Тоді зібралися квіти і пішли до Флори на раду. Кожна квітка доводила свою правоту.

Побачивши, як сперечаються між собою її діти, Матінка-Природа дуже розлютилася й вирішила знищити їх усіх, адже вони зневажають одне одного й тому негідні життя.

Але була в рослинному царстві одна маленька квітка, яка звернулася до своїх сестер, щоб помирити їх:

- Мені дуже прикро слухати вашу суперечку, любі сестри,— тихенько промовила вона.— Хіба не для всіх нас світить сонечко, хіба не всіх воно однаково гріє та любить? Отже, якщо ми народилися на цьому світі, то всі маємо і рівні права на життя».

- А як твоє ім'я? — запитала Троянда.
- У мене немає імені... — відповіла квіточка.
- Імені не має, а поради дає,— пихато всміхнулася Лілія.

- Пхається до Флори з порадами!

Але Матінка-Природа підійшла до квітки, ласкаво посміхнулася й промовила:

- Буде тобі ім'я. Віднині і довіку називатимуть тебе люди безсмертником і поважатимуть за те, що багато лікувальної користі приносиш їм.

Так отримав безсмертник свою назву.